

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LOPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagossi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA, pessetas 1'50.—EXTRANGER, 2'50.

Las cetrilleras

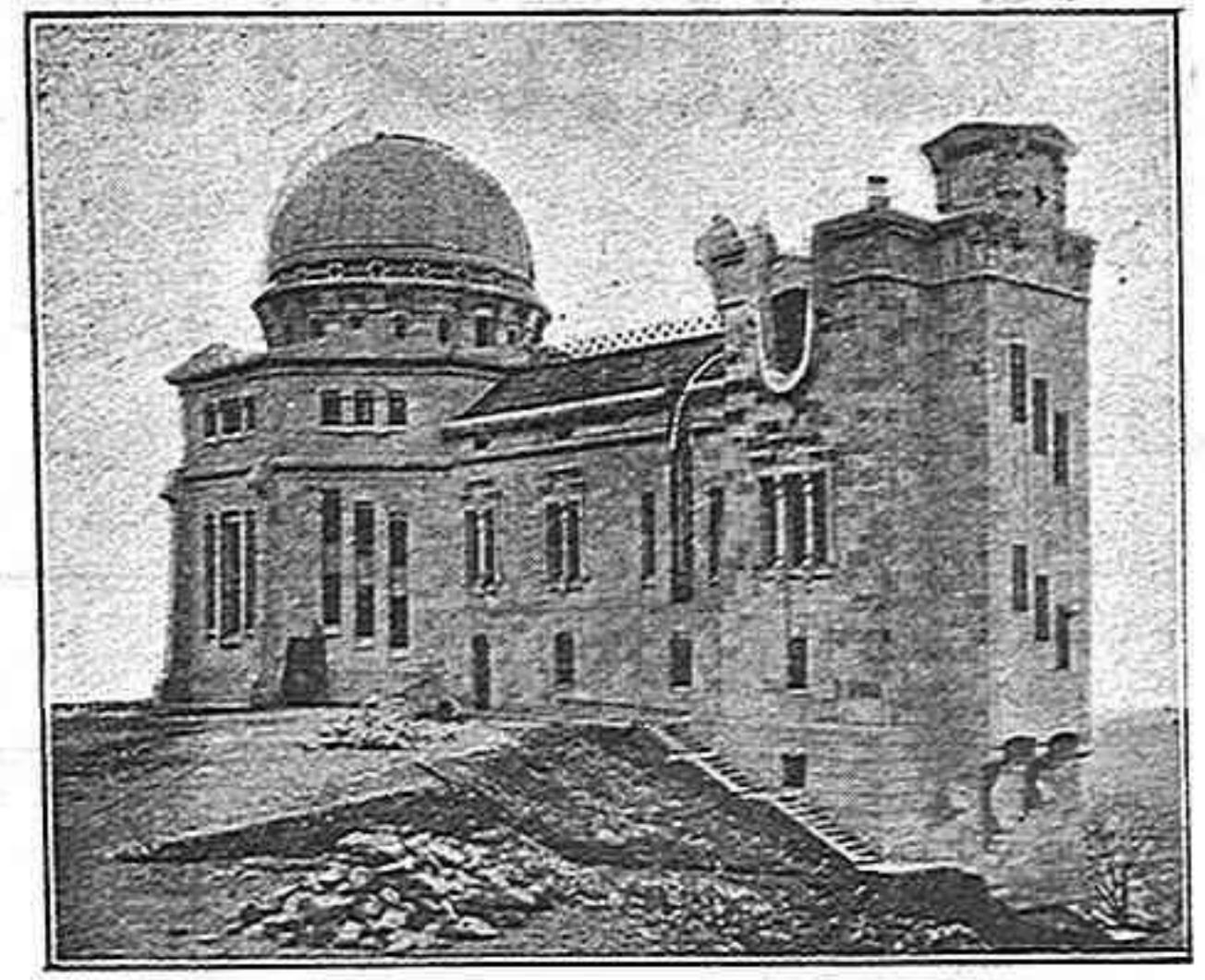

Ab aixó 'ns amaneixen.

CULTURA POPULAR

J. COMAS Y SOLÁ
Director del Observatori Fabra
que donarà conferències als excursionistes.

Vista general del Observatori.

EXCURSIONS CIENTÍFICAS
ORGANISADAS PER
LA CAMPANA DE GRACIA

AVUY, DIA 10, Y DIMECRES, DIA 14

tindrán lloc las dues anunciatas excursions al Observatori Astronòmic del Tibidabo.

A la primera (avuy) hi anirán els posseidors de les targetas d' assistència números 1 à 60. A la segona (dia 14), els que tenen les targetas números 61 à 120.

Aquestes excursions son completament gratuïtas pels obrers que hi assistiran. La Companyia Anònima de Tranvías ha cedit galantment dos cotxes per cada excursió.

La del Funicular del Tibidabo y tranvia de l'Avinguda del mateix nom, acullint ab entusiasme la idea y desitjant contribuir á la cultura de les classes treballadores, concedeix gratis el tranvia de l'Avinguda, fent ademés en el passatge del Funicular la rebaixa del 50 per cent.

La Campana de Gracia, donchs, cumplint la seva promesa, sufragará els gastos que hi hagi, si de que l' viatje no costi res als excursionistes.

INSTRUCCIONES

El lloc de reunió, tant pera la 1.ª com pera la 2.ª excursió, serà el comensament de la Rambla, cantonada á las Dressanas, á prop del monument á Colón, ahont, en una via morta que hi té la Companyia del tranyia, hi haurá á TRES QUARTS DE NOU DEL VESPRES dos cotxes que ostentaran aquest cartell: *Cultura popular. Excursions científicas. 1.ª Excursió al Observatori Fabra, organizada per LA CAMPANA DE GRACIA.*—Se suplica la major puntualitat. Es indispensable la presentació de la targeta d' assistència.

Advertencia.—El dilluns 29 de Juliol, quedaren plenes las 120 plassas de las dues excursions.

Las montanyas están obertas y francas als Pernales que per elles campan ab més seguretat que un rey en els seus dominis, mentres els Pernales de la hampa, menos cablerescos que'l seu colega andalús, infestan, tan impunemente com aquell, els carrers de las ciutats. Lladres y estafas fan la seva sense perill, y fins logran disfrutar de la més alta consideració, si a copia d' enganys y llatrucinis arriban á acumular una fortuna y la saben fer brillar públicamente. Per ell s' sols per ell se diría que la justicia porta's ells tapats ab la tupida vena.

En canvi molt bé que se la treu apena un periodista ó un orador donar la més petita reliscada. Els nomenats delictes d' opinió han acabat per ser aquí a Espanya els més perseguits. No en va en el nostre un país decadent y hipòcrita enredat en las més abominables ficcions y pressa de la tiranía d' uns homes sense pudor, que han contret la costum d' abominar no de las maldats que puguen cometre, sino del mirell que arriben á reflectirlas. La seva conciencia no'ls diu mai res, en canvi l' acusador judicial que puguen meréixer els seus actes els exaspera y treu de quici. Per això son tan cautelosos y tan durs.

No hi ha legislació més rigorosa que la espanyola en lo tocant als nomenats delictes d' opinió. Lo qu'en altres païssos es penat ab uns quants dies d' arrest, ó a la imposició de petitas multas, se castiga á Espanya ab anys y més anys de presó y de presidi, y encara sembla que s' fassí un favor als delinqüents no enviantlos al pal sense més ni més.

Aquests dies á Portugal, país que, per cert, está atravesant una situació molt critica, en plena bullida revolucionaria, la premsa que ataca no ja sols al dictador Franco, sino per damunt d' ell á la mateixa corona, la major part de las vegadas es absolta pels tribunals de justícia, ó quant més l' escriptor que ha delinquit es condemnat á una multa de 50,000 reis que, encara que semblan molts diners, no importen més que uns 50 duros. Si la premsa espanyola, en un cas semblant, se-desbordés com la lusitana, prompte tots els presidis resultarien insuficients per' albergar periodistas. Perque aquí estém cansats de veure com una petita alusió irresponsable ó una broma ignoscible, adquireix las proporcions d' un delict de less majestat, que's pena, pel cap més baix, ab vuit anys y un dia de presó correccional. Y l' pobre que arriba á ser víctima de semblant rigor ja pot resignar-se á covarí molt temps en el presidi, dat que'ls nostres governants, en son servilisme, creuen contraire mérits ab el poder moderador fent sorda-orella á tota imploració d' indul.

Així tants y tants escriptors han sigut portats als establiments penitenciariés á conviure ab els criminals de la pitjor especie, per haver olvidat en un instant d' apassionament ó qui sab si per una senzilla distracció á que tothom està subjecte, que aquí a Espanya els més terribles instruments de delinqüència no son el revolver ni el punyal, sino el tin-tor, la ploma y las quartillas.

Res importa que'ls escrits condemnats no hajin tingut conseqüències per lo que atany al ordre públic: res importa que ningú, ab la seva lectura, s' haja conmogut ni excitat: res importa que la major part de las vegadas una part considerable de la opinió estigui ab ells conforme y axis no manifesti sense empaig: la espasa de la justicia cau inexorable sobre l' autor, com si hagués produigit un sens fi de mals irreparables, com si hagués atentat á la vida ó á la propietat dels seus semblants. Sembla á primera vista que no hi hauria d' haver delicte allá ahont no hi ha hagut dany; pero aquí ja hem convingut en que no poden existir ni concebirse crims més tremebunds que'ls que s' exerciseixen ab la paraula oral ó escrita contra'ls que tenen al seu càrrec l' exercici del poder y ab ell tots els medis de coerció, en certa manera jutges y parts en propia causa.

Per això, en bona democracia, se preconisa que ha de ser el jurat y no els tribunals de dret, de nombrament del govern, el qui entengui en tots els delictes d' opinió.

En aquest credo combregavan ja els nostres lliberals fa més de mitj sige enrera: algunas ventatias se conseguiren; pero, de mica en mica y á forsa de disposicions de carácter excepcional, s' ha anat retrogradant de tal manera que avuy el jurat popular apenas si entén en cap causa d' imprenta, havent anat algunes d' ellas á recaure en la jurisdicció militar. [Els tribunals de guerra entenen en causas d' imprenta era lo que'ns faltava veure á principis del sige xx, com una apoteosis de la lliure emissió del pensament, patrocinada pels hereus d'aquells liberals de la passada centuria que, al veure's perseguitos, proclamaven que únicament al Jurat li correspondia entendre en tots els delictes d' opinió.

Naturalment que, ab aquest procedir, no s' tracta més que d' exercir una forta y constant coacció pera poder operar, els que manan, á mansalva. Per cada periodista que surti escaldat, n' hi haurà cent que's tentarán la roba avants d' exposarse á sufrir la mateixa sort. L' attach valent y franch se transformarà en reticència timida ó en velada alusió, y axis els que manan podrán seguir fent la seva, despreocupadament y sense temor de veure's escridassats. ¿Qué hi guanya ab aquest sistema la moral pública?

Pero hi ha més encara. Tot sovint els escriptors espanyols, en punt á consideracions, se veulen equiparats ab els quinzenaris y demés gent de conducta sospitosa. En efecte, els governadors de província, ab la excusa de la insolvença per las multas que imposan, poden tenir reclamos per espai de quinze dies á determinats individus. De la mateixa manera, y valentse de reclamacions justificades ó no justificadas d' altres colegas seus de las demés provincias, tenen la facultat d' enviarlos de pas, de parella en parella y de presó en presó, á través dels camins d' Espanya, sufrint els rigors de la intemperie, en un martiri cruel y abominable.

Cert que no s' ha arribat encara á aplicar aquests procediments als periodistes. Pero en contra d' ells sol emplearse, en canvi, la presó preventiva. Casi sempre á la denuncia sol seguir l' auto de detenció, y á la presó van molts, y allí passan la pena negra, dídas y més dídas, per processos que després no tenen conseqüències.

La presó preventiva, que's comprén quan se

tracta de determinats delictes ó de falta de garantias del acusat, resulta, ab la privació de la llibertat y ab las molestias inherents al sistema cellular, un càstich immèscut, quan s' aplica al periodista, que més tard tal volta serà absolut, ó que, encara que no sigues, cap motiu ha donat que permeti suposar en ell la intenció d' escapar á l' acció de la justicia.

* *

Importa, donchs, empêndre una vigorosa campanya d' opinió en contra d' aquests abusos que tant dificultan l' exercici de la moralisadora professió periodística.

Ja sabém que será difícil que'ls governants se desprenquin dels medis que han anat arrogants pera fastidiar á la premsa, en evitació de que la premsa puga fastidiar a n' ells. Pero si tothom hi posa'l coll, molt se podrà conseguir. Y en últim terme, aquesta campanya contribuirà á vigorizar l' acció del país contra'ls misticificadors de la seva voluntat y'ls detentadors de la seva soberania.

P. K.

El cas Villanueva

A haurán observat els nostres lectors que'ns hem abstingut de tertiar en aquesta qüestió fins a coneixer les explicacions que sobre la mateixa tingües á bé doar en Lerroux. Des de que *La Publicidad* inicià l' assumpte ab una interview tinguda ab l' interessat, revelant el rompiment definitiu del senyor Villanueva ab en Lerroux, aquest senyor, com aquells valentons de boquilla que quan arriba l' hora de demostrarla, diuhen: «Agafeune, porque sino faré una desgracia», va estar quatre ó cinch días reclamant que algú li supliqués el silenci, puig d' altra manera hauria de fer mal á la família Villanueva.

Mes com ningú li pregá que li perdonés la vida, en Lerroux ha tingut d' explicarse, y ho ha fet, ell, tan altiu y provocador, posant sordinas á la ploma cascabelera y en tres tomas, ó sigui en tres actes, sens dupte pera que la seva explicació tingües més punts de semblansa ab las comedias d' enredo.

Tant escriure, y tant reprimirse, y tot al cap-devall perra confirmar plenament la certesa fonamental de lo que'l Sr. Villanueva havia contat al redactor de *La Publicidad*.

En un fet cert y positiu—y això en Lerroux no ho nega pas—que'l Sr. Villanueva anà á Madrid, formant part de l' expedició lerrouxista, que s' havia de menjar al Sr. Salmerón y dispersar á l' Assemblea republicana. Es també un fet cert y positiu que'l Sr. Villanueva, per motius que á l' hora en qu' escribim no ha explicat encara, se mostrà rezelós contra'ls seus companys d' expedició y hagué de pendre determinades precaucions, que'ls que'ls rodejaven estimaren excessivas y alarmants indintintos á creure qu'era víctima de una monomania persecutoria.

Pero fins admetrem que'l Sr. Villanueva hagués procedit—com vol donar á entendre'l Sr. Lerroux—baix l' imperi de una alucinació com pot justificar-se lo que ab ell se va fer? No era un company, un amic, un correligionari, un home apreciat per en Lerroux, á qui tantas y tan repetidas probas havia donat d' entusiasta, carinyosa y incondicional adhesió? Donchs, per qué en Lerroux, en aquelles crisis mentals qu' ell suposa, no va posar-se constantment al seu costat, empleant pera calmarlo tota la influència que sobre d' ell havia d' exercir? Per qué no va probar de sossegarlo ab bonas paraulas y carinyosas reflexions? Per qué no va constituirse al seu costat, com una mare, com un germà, com un bon amic? Es que'l Sr. Villanueva li feya por o li feya fàstic?

Perque'l fet es qu' en Lerroux va abandonar-lo per complir, contentantse ab anar-se enterant de las notícies que, segons diu, li portava'l Sr. Martorell. Y no va saltar, ni va corre á amparar al Sr. Villanueva, quan sapigué que'ls havian portat ligat al Gobern civil. Y no va acudir á devaneixer el càrrec que, segons diu, ferien las autoritats al senyor Villanueva, dé qu' en l' estat en que's trobava, era un home perillós y de qu' era menester recluirlo. En els seus brassos l' havia de recluir el Sr. Lerroux si hagués procedit com procedeixen els homes de cor. Y lluny de això va permetre que ab engany el portessi al manicom del Doctor Esquerdo, ahont ni menos va anar-lo á visitar, deixantlo presa de la desesperació propria de tot home que's considera víctima de una infamia.

Fins suposant que no hi hagués motiu racional que justifiqués l' estat morbós del Sr. Villanueva, fins creyent que no havia ningú que tractés de atenar ni contra la seva persona, ni contra la seva butxaca, és com se va portar en Lerroux, ab ell, la manera com deuenir portar's los amics ab l' amic, que's troba malalt y lluny de la familia?

De la ressenya que fa' Lerroux se dedueix sa falta imperdonable de solicitud y de interès ab el Sr. Villanueva, quan no una cosa pitjor. Perque'l senyor Lerroux ja devia estar empitiat y malehirli's ossos. La ingratitud y la falta de consideració es una condició propria dels ambiciosos vulgars. Primer jo, després jo, y sempre jo. Avuy te porto á la boca, com un arrel de regalessia, pero una vegada t' he xuclat tota la dolsor, t' escupo com un rosegall. L' eterna història dels busca-vidas.

* *

¿Y com s' ha atrevit en Lerroux á invocar certs antecedents, pera justificar la pretesa insania del Sr. Villanueva? Que'l Sr. Villanueva havia donat ja probas de perturbació mental en altres ocasions, que'el Sr. Villanueva sufrió ataques como estos y estuvo durante un any privat de hacer vida matrimonial per prescripció facultativa, que'el Sr. Villanueva hagué de antecedentes de familia, que'el Sr. Villanueva explicarien los hechos per herència morbosca. Aquestes alegacions son una infamia, Sr. Lerroux; pero són al mateix temps la condemna més terrible de la seva propria conducta.

Una campanya necessaria

imposa una campanya energica y activa, una campanya de tots els dies, de totas las horas, de tots els instants, una campanya que aixequi una onada avassalladora de opinió fins á conseguir que cessi la gran injusticia que's comet en el nostre pais ab els ciutadans que s' atrevenen á fer us del dret d' emissió del pensament, consagrat en la llei constitucional casi sense restriccions, si bé que cohibit y poch menos que utilitzar per una serie de lleyes adjetivases y disposicions y pràcticas molt semblants á una traïdora trenyina de la qual es casi impossible escaparsene.

En un país com el nostre succeeix que'ls criminals molt sovint eludeixen la persecució de la justicia y en canvi no hi ha prou presons pera incloure'ls als escriptors y oradors massa vehements ó a'n aquells que tenen la desgracia d' incorre en el disgust dels que han rebut l' encàrrec de vetllar per la tranquilitat dels que manan, y que pel sol fet d' exercir el poder se consideran inviolables y indiscretibles.

LA SEGUNDA
ULLADA POLÍTICA

J' tenim novament entaulada la qüestió marroquí. El conflicte ha estallat á Casa Blanca, poblat ribereny del Atlàntic. En un dia dat els moros, rebels á tot intent de cultura, se cebaron ab alguns europeus, sacrificant nou de la manera més bárbara. No contents ab assassinars, els obriren en canal els omnipotents del ventre de palla untada ab petroli y'ls caloren foc. Ab aquests fets de penetració salvatge respondieren als propòsits de penetració pacífica, decretada en la Conferència de Algeciras.

Frans y Espanya, per acort de las potencias son las encarregadas de posar els peus á rotllo á aquell poble ingerible, que viu fà alguns anys entregat á tots els horrors de las lluytas intestinas, en plena anarquia. El govern del Sultá ja casi no es més que una ficio, á causa de sa impotència, davant de las tuyas sublevades.

Pero la qüestió marroqui està prenyada de dificultats. Se tracta de un pais poblat per una rassa indòmita y rebelde á totas las lleys de la civilisació moderna, á la qual no' es possible reduhir, com no' es possa exterminarla. Y no es possible tampoc portar al Marroc una guerra de conquesta, sense suscitar els rebez y las rivalitats de algunes potencias europees, mal dispostas á consentir que hi haja ningú que s' enriqueixi ab las despulles de aquell imperi. En aquest punt s' atribueixen á Alemanya propòsits maquiavèlics que segons com anessen las coses, podrían produir una conflagració europea. Alemanya no juga net, y en la seva actitud poch franca, confia principalment la barbarie mussulmana.

Espanya, com de costumbre tradicional, se veu enredada en el conflicte, sense que pugui esperarne cap ventaja positiva. L' obliga fins á cert punt á prendre en la qüestió marroqui una part directa, la necessitat de la conservació de las seves possessions en la costa mediterrànea del imperi, de las quals, per altre part, no n' ha sabut treure mai del partit que podia.

La missió que li fou senyalada en la Conferència de Algeciras involucra el reconeixement dels seus drets; però també li carrega una obligació molt seria que, segons vagin las coses, li pot costar molt car.

Ja s' ha tirat la primera pedra: ara falta saber com s' anirà desarrollant el conflicte y quina f' tindrà.

Dos barcos francesos y la canonera espanyola *Don Álvaro de Bazán* se presentaren davant de Casa Blanca, aprestantse á realizar un desembarcament de tropas, las quals siguieren rebudas á tiros de fusell per las kàbilas congregades en gran número en la població y'ls seus encontorns. En vista de aquest acte de hostilitat jugà l' artilleria dels barcos, sufrint Casa Blanca les funestes conseqüències de un bombeig.

Aquesta victoria fàcil, dada la superioritat de les armes europees sobre las marroquines, pot tenir un contra-cop de incalculables conseqüències, si, com se crea, contribueix á exacerbar el fanatisme mussulmà en totas las poblacions del imperi en las quals hi resideixen europeus: en aquest cas anirà cundint els actes de salvatgemé, convertintse cada una d' elles en una nova Casa Blanca.

* *

Perque al formularlas ansiós de disulpa s' accusa ab elles de haver estat explotant durant molt temps, inicuament y á sabiendas á un pobre d' esperit y que segons vosté tenia propensions á la perturbació mental.

El mateix Sr. Lerroux—tan poch aficionat á rendir comptes—en el present cas fa una excepció y confessa que va treure del Sr. Villanueva 5,000 pesetas pera la seva *Casa del poble* y 3,000 pera l'seu *Progreso*. A canvi de això y á canvi dels rams de flors que desde l's balcons de la casa del Sr. Villanueva se li tiravan en totes las seves entrades triomfals, el Sr. Villanueva era l' candidat de rigor en totes las combinacions electorales del ex-emperador. Candidat á diputat provincial... candidat á diputat á Corts... y sempre candidat á la derrota y á pagar els gastos que no devian ser fluixos. Aixis abusava en Lerroux de un pobre d' esperit, de un candidat á la locura, de un entusiasta admirador de la seva politica y de la seva persona que més de un cop havia manifestat que no tota la seva fortuna, sino tres de iguals que n'tinguéss estava resolt á sacrificarlas per en Lerroux.

Y á un home devot d' ell fins al exèrcits, fins á la xiadura, en moments tristes y angustiosos, en Lerroux l' abandona, en Lerroux permet que l' detingui y l' portin lligat com un malfactor al govern civil y que l' condueixen ab engany á un manicomio. Diguin si l' individuo de seny més seguir que reb una decepcio semblant no es capas de pertorbarse.

Aquí tenen pintat de cos enter al explotador de las debilitats humanas, al embaucador de las masas ignorants. Las disculpas que intenta formular, assegurant que havia anat á Madrid en cumpliment de un deber politich qu' estava per damunt de tot, son completament inadmissibles. Vintiquatre horas té l' dia y no totas las havia d' emplear en la seva assistencia á l' Assamblea republicana. Algunas moltes n' hi havien quedat pera dedicarlas, personalment, al Sr. Villanueva. Si no per gratitud, quan me nos per humanitat.

Tampoch se pot admetre que no s' personés en el manicomio, per la rahó romàntica-sentimental-cocodrilesca que alega en el seu darrer article quan diu:

Yo que he sabido emanciparme de tantas preocupaciones, no he podido arrancarme la que me inspira aquella mansión, á cuyas puertas he llamado dos veces para enterrar vivos dos hombres que me llaman hermano y que llevaban muerta la razón.

Arguhiria una cruenta sense nom el que després de haver enterrat vius als seus germans, no l's ha gués anat á veure mai més. Y fora una profanació pendre's ara com excusa per eximirse de cumplir ab el Sr. Villanueva els més rudimentaris devers de l' amistat.

Pero qu' qué vé tanta hipocrisia? No va ser ell qui aconsellà el traslado del Sr. Villanueva al manicomio? No va ser ell qui gestionà l' seu ingress ab el fill del doctor Esquerdo? Per què, donchs, tan poca aprensió en precipitar á un amich en aquella tomba humana, xucladora d' homes vius, y tants reparos per anar á preguntar al bon amich qu' tal havia passat la nit?

* *

Comprendem l' exasperacion del Sr. Villanueva y de la seva desconsolada familia: comprenem que s' queixin amargament de la conducta de l' Sr. Lerroux: la rahó l'sobra per estarnet eternament agraviats.

Res tenen que agrairhir ja, ni l's plors de cocodriol ab qu' pretén associar-se al seu just desconsol, ni l's cant de sirena ab que intenta atreure's de nou la seva amistat. En boca de qui ha procedit com en Lerroux sonan á sarcasme las frasses laudatorias que dedica á n' en Villanueva y á la seva apreciable familia. Y resulta una infamia l' consell que li dona de que posi en curació á la víctima d' ell mateix.

No s' ha de ser molt perspicàs pera comprender sense necessitat de dictamen facultatiu, que quan las facultats mentals del Sr. Villanueva corrian veritable perill fou durant el seu llarr y obstat en ecatenament ab en Lerroux. Pero ara que per fi se n' ha separat, en tant procuri no recordarse mai més d' ell, ni del seu nom, bé podém afirmar qu' está completament á salvo.

P. DEL O.

LA FÁBRICA

Rossinyols captius

Canteu, canteu tristesas darrera de les reixas esclavas d' una vida sembrada de dolor; que vostras armonias, no son cançons, son queixas que llenys vostre cor.

Si fossin cançons alegres com el de la floresta que s' veu acordonada pel seu ardent del sol; com lo qu' entre l' arbreda joliu, ab tó de festa, aixeca l' russinyol;

si fos com lo qu' entona baixant de dalt la serra l' alé de matinada omplint l' imens ambient; com lo que l' riu aixeca donant fruició á la terra y vers la mar corrent...

Aixíss escoltaria vostra cançons hermosas, si fossin d' alegria, si fossin de dolors, si fossin cant de vida, estrofes amorosas, espays de vostre cor!

Mes ara us compadeixo; sas notes da fel plena mon ànima fereixen robant dolsa pau, y us miro desgraciadas, lligadas per cadenes, trist símbol del esclau.

Oh, quanta melangia en vostre cant s' ofega! Què tristes remembrans s' amagan en llur tó! Què negres jorns recordan, què instants d' amarga brega descriu vostra cans!

Calleu, no vull sentirvós! Mon cor vol alegria. En vostres planys llegeixo la més negra dissord: calleu, que m' dona pena la vostra melangia, companya de la mort.

Calleu, auells sens alas, flors sens color ni flaire que del traball esclavas marefu la joventut; calleu, arbres sens fullas: calleu, pulmons sens ayre, no canteu més penurias, que jo seré l' trovayre de vostra esclavitud.

SAMUEL GRANÉ IRUETA

Centralisme

ANÉM á suposar que l' Estat s' incauta de tots els bens dels particulars, obligant-se en canvi á satisfacer las seves necessitats, costejar els seus plahers y fins acontentar els seus caprichos. Se coneix un desordre major que l' que ocasionaria un semblant comunisme? Ningú estaria satisfet de la seva participació en el goig comú; cadaçú consideraria com una sustracció el disfrutar d' altres: tothom se tindria per robat: els distribuidors del públic manna's tornarien ximples pera portar á cada ciutat el compte exacte de la seva participació proporcional, y no hi hauria més que queixas, planys, enuigs, disgustos y discordias.

Donchs una cosa per l' estil fa'l centralisme ab las regions. L' Estat es en aquest régime quelcom semblant á l' atmòsfera que recull l' humitat abont la troba, per abocarla després allá abont Deu li plau en forma de pluja benèfica. El quilo contributiu se concentra en un dipòsit comú que l's governants distribueixen després al seu antigo transformat en capitalitats de província, caps de partit, edificis públics, capitanias, guardies, bisbats, parroquias, universitats, instituts, audiències, jutjats, administracions de correus, carreteras y estanques. Y d' aytal manera el bé de tots se torna graciosament mercé, en mans dels que governan.

Els resultats d' aquest sistema son manifestos. El govern converteix el pressupost en tresor de dons pera l's seus devots, y en instrument de servitut burocràtica y electoral. Las localitats se disputan las merces oficials á l' aranya-estira-cabells. La distribució d' aquests bens obreix ràars voltas á principis de justicia y motius d' interès general. El caciquisme basa la seva prepotència en la distribució arbitrària d' aytals merces. La representació parlamentaria s' transforma en gestió de negocis. De poble á poble, de regió á regió, de província á província s' estableix una copidiosa rivalitat. Tots els interessos locals son posats en conflicte per un concepte de monopoli, dins del qual lo que un guanya un altre necessariament ho perde.

Tot quant l' esperit regional té de sà, de tonificant, de vivificador, se corromp y esterilisa per aquest motiu. La patria petita sols pot, en tan defectuosa organiació, viure y enrobustirse á expensis de la patria gran. Els uns defensan un privilegi; els altres el copidian. Cada regió tira cap á n' ella de la manat nacional á risch de ferre trossos. Lo que en un régime de llibertat seria l' armonia dels interessos, es baix aquest régime de privilegi, la seva enemistat y discordia. El bé de cada hu consisteix en el mal del veï. La llarguesa feta á una comarca es exació pera las altres.

Molt distinta fóra la situació, si, consagrada la llegitima autonomia regional mantingués cada regió l's seus propis serveys ab os recursos propis. No hi hauria alashoras conflicte d' interessos. Cada comarca trobaria el seu profit no en el perjudici d' altres, sino en la prosperitat alega. Cada regió esmeressaria las seves energies en fomentar la seva propia riquesa, no en disputar á les demés els dons gratuïts del poder. Cada part miraria per ella sens esperar el seu bé ó el seu mal de la provisió del tot. *La unitat de la patria gran seria alloravos el resultat del conjunt armònic y solidari de les petites.*

Natural es y llegítim, tant en els sers colectius com en els individuals, que cada hu busqui y procuri la seva ventatja, ab subjecció á una norma comú de justicia. May el problema social y el polítich consistiren en altra cosa sino en trobar aquella organiació en la qual els interessos particulars resultan armònichs en lloc d' antagònichs y hostils. La centralització engendra aqueixa hostilitat artificialment y com de propi intent. En ella cada part es rival de las altres en l' aprofitament del tot. Tan sola l' autonomia regional podrà restaurar la ingènua solidaritat de totes las entitats colectivas que constitueixen la nació. Passadas las circumstancies que han pogut fer necessarias aqueixa absorció de las parts per el tot y convertit aixís en alguna cosa com un motll en que s' informaren las nacionalitats, es hora ja de reconèixer la llibertat y el dret de las regions, com obligat complement del dret y la llibertat dels individuys. *L' autonomia no es com la centralizació un obra d' artifici. Estabirla seria promocionar en la historia la ley de la naturalesa.*

Es clar que may, pero may, farán això las oligarquias imperantes. Cóm han de ferho si la centralització es el fonament de tota la seva artificiosa màquina política? Tenir centralisat á un país es tenirlo subjecte, amarrat, incapàs de tota llibertat, propici á tota servitud. La centralització es l'arma per excepcion de la tirania. Ella erigeix en omnipotent al poder. Ella fa de la forsa de tots, la flaquesa de cada hu. Per ella abdica el país en els seus governants totes las seves energies. Ella posa totas las forses, totes las potencias nacionals á disposició del que mana. Ella converteix al govern en provisió que premia al amich y castiga al adversari. Ella fá del pressupost una especie de tresor de la gracia. Ella facilita la prodigalitat. Ella manté als partits de lloguer. Ella mitjants, l' Estat pot viure divorciat de la societat. Gracias á n' ella son possibles aqueixas situacions oligárquicas ab pell de representacions y ab estranyes de despòticas.

Si la Solidaritat catalana vé á acabar ab aquest estat de cosas, ben vinguda siga!

ALFRED CALDERÓN

Abrassada solidaria

LA Solidaritat es el punt en que s' troben diversos factors socials que lluitaven entre ells, vivian separats y esterilisaven sa voluntat antagònica, perdent la seva energia sense poder servir á la patria explotada per l' adversari comú, que l's encenia en guerra.

En un moment lucí comprenegueren que podia aproximarlos no sols l' amor á la regió nativa, sino certa comunitat de principis: 1.ª la pureza del sufragio

gi acabant ab el caciquisme; 2.ª l' autonomia del Municipi, base del Estat; y 3.ª la necessitat de reconstituir la regió, borrant aqueixa fatal divisió en províncias que s' empeñeix, debilita y posa l's nostres districtes á mercé de la centralització.

Se ns titlla pels nostres adversaris de que estimant sols á la patria xica perdrem la nació de la gran. Res mes fals que aquesta afirmació, el qu' estima á sa família, el qu' vol á sa ciutat, el qu' adora á la seva regió, venera, enalteix y se sacrificia per la mare Espanya, elevant l' amor patri de la part al tot, y confronten en un abrás federal á totes las regions que, si arriban pel nostre esforç á ser autònoma, permetrà que un dia aqueixa Portugal autònoma retorne al si d' Espanya, sens minva de la seva soberanía.

Volem la unió, no la divisió, y hem comprés que l' unió no s' hi ví per l' odi sino per l' amor. Per això hem donat exemple de amor: per això apartem records horribles de guerras qu' ensangstantaren las nostres famílies. Volem que tots els espanyols s' estimen, que s'igan germans, que pensin com vulgan, pera que tots ells tingan un sol cor per amor á la seva patria.

Comensa aquest moviment solidari en la periferia, en las regions, precisament perque sorgeix de l' entranya del poble, de abaix, del sentiment, del amor que uneix, y la seva gran forsa es deguda á que no es una idea ó un programa nascut en la ment de un pensador que desde l' centre se imposa y irradia, sino l' emanació del sentiment popular conscient, ja que sols l' amor es fecond.

Armonisa la Solidaritat l' independencia de las ideas ab la comunitat dels afectes: es la diversitat dintre de la unitat: cadaçú té l' seu modo de pensar en la familia, pero tots ells senten un mateix modo d' estimar.

Lluytava's avants agrupació contra agrupació, partit contra partit, secta contra secta: hi havia empeny de qu' s' rompsés tot llalls moral: s' excitava l' odi del germà contra l' germà: se dividia la família. Romputa estava tota cohesió: la gent se negava l' saludo: els diversos partits se creyan obligats á odiar-se sense coneixers. No hi havia respecte, consideració ni afecte pera l' adversari. S' empleaven en contra d' ell totes las armes vedades. La Solidaritat ha vindut a atenuar la lluita, á conciliar als homes, sense atentar per això á la llibertat de cada hu, al dret sagrat de conservar la integritat de la seva conciencia, salvant el fur intern y extern de sus ideas.

Per qu' s' ha de calificar de gastament monstruós aquesta cordialitat d' elements heterogenis? Per ventura en la societat som realment homogenis? ¿Acas no som distints? Y fins essent distints ¿podem sustreure's á la vida comú? ¿no hi ha quelcom que a tots ens afecta? Dels mals de la patria hi ha algú qu' no toqui la seva part de responsabilitat? Y si tots som solidaris en el dolor ¿per qu' no hem de ser ho en el amor? Hi ha algú necis que, coloçant-se en un partit excèntrich antisolidari, se jutjan per aquest mer fet immuns, separats dels demés, impecables, y creuen que ab el seu retraiement no participan del mal general, com si del tot no arribés al grup. Si tal succeix aquest grup no formaria part del organisme social, seria un segrestament, y com a tal segrestament, privat de sava orgànica, tindria que ser eliminat.

Tots depenem els uns dels altres: no vivim en quartels separats com els barris de juheus marroquins. No ns som indiferents: res de lo qu' es humà ns es agé. Fins tenint cada hu la seva teoria, podem, junts, coadjuvar al bé de la regió y de la patria espanyola. El mal dels uns repercutex en el cor dels altres. La colectivitat es un tot orgànic, y l' dolor del peu el sent el cap. Som solidaris per sentiment moral, per devers de consciencia, per amor á nostres semblants, per diví principi de caritat, per simpatia á nostres compatriotas, per pietat als que sufreixen, que ser eliminat.

Per qu' pensem tots en millorar la condició del obrer? Per qu' lluytém contra la tuberculosi? Per qu' passem esment en l' higiene de la ciutat? Per qu' hi ha Alberchs, Hospitals, Manicomis? Per qu' un llalls de solidaritat ens uneix á tots els humans: y aqueixa mateixa solidaritat no pot portar-se á la política? Qui ho impedeix? Si tots som uns, si quem tenim de comú, si en comú estimem á la regió y á la patria qui, sensatament ens pot vedar que ns reunim per l' fi comú? Es que no li importa á Valencia ser la capital de la seva regió? No té Valencia condicions pera ser un' altra Barcelona? A qui l's pot convenir que no ho siga sino als enemichs de Valencia, als agents del poder central?

La Solidaritat ajunta als homes en una cohesió anàloga á les molècules de un bloc, en una massa heterogènea pero compacta. Cada àtom estarà separat, hi haurà un interval entre àtom y àtom, entre ells hi circularà l' ayre, l' èter ó l' pensament; però aqueixa massa molecular independent, forma, pels efectes de l' acció, un cos solit, un tot, un conjunt, una colectivitat, animada de un moviment irresistible, simultani, que ho arrollarà tot.

Els que en la Solidaritat se troben, reconeixen la mútua dependencia de las parts ab el tot. No es una suma d' elements, es una colectivitat ab vida, ab potència, en lo que cada hu se sent en el tot; la connexió de las parts dona al agregat social una estructura interna, una comunicació, una penetració reciproca, una interdependència, una influència de conjunt, que permet servir-se l's uns als altres, y tots á la societat.

Aquesta colloboració es aumentada per la comunitat de un sentiment: l' amor á la regió y la identitat del principi de autonomia que l's uneix en la Regió y l' Municipi. Aquest esperit comú l's aggrega y l's associa, y en lloc de dispensar la seva associació en la massa confosa de tota Espanya concentrada y localisa la seva acció en Solidaritats regionals, cada una d' ellas autònoma, lliure, sense que l's reconegua la particular hegemonia de cap d' elles, ni l' tingué aversió á Castella, sino al contrari, estimant las regions unes á altras, ajudantse y difondint el sentiment comú, pera que del bé de cada una, resulti l' bé total, la grandesa hispànica.

¿Qué té això de absurd? No convindrà segurament al Poder Central, que absolutament ens explota: no convindrà á n' aqueixos oligàrcas que trahejen a Valencia quaranta milions y sols n' hi tornan quinze: no convindrà al trust de la premsa qu' exerceix

desde Madrid el monopolio de las ideas; no convindrà als que trafican ab una revolució de boquilla; no convindrà als cacics ni als seus criats, rojos ó lila, que s' entenen ab els partits mitjans pera despollar á la ciutat de la seva soberanía y l' seu dinar; pero convé segurament a tots els homes honrats qu' estimen desinteressadament á la seva regió, y que fent quelcom per ella, cadaçú per la seva, fassin una gran patria, una patria habitable ahont els homes no s' mirin com ranunciosas kàbiles, sino com germans y compatriotas solidaris en un sol sentiment.

Aquest sentiment colectiu ens uneix á individuos de diverses idees en una Solidaritat regional, propulsants constituir de nou la personalitat regional valenciana, aferrant la seva soberanía en l' expressa conquista del vot, del dret, emancipat del caciquisme, pera que las altres regions ens imiten, y totes juntes reconquistin la unitaria autonomia, sens desdor ni predomini de cap, ans bé per una unió més afectuosa, dintre de la mare patria.

A que vé titllars de mònstruos perque l's abrassem els que jamay degueren odiarlos? A que tractar de separar als que s' extenen els brassos? Tant sols el qui té un infern á l' ànima es incapaz de concebir l' amor? La verdadera monstruositat es l' odi. Odiar. Pot concebirse major desditz? Hi ha res al món, menys razonable?

JOSEPH M. ESC

si fou el regalo d'un home sol, ó el producte del entusiasme d'un núcleo de corregionalistes.

Y segon: la opinó que aquests corregionalistes han format de les evasivas d'en Lerroux.

**

Y no's podrà dir may, si així ho fá, que l'amich Malagarriga procedeix per esperit de venjança.

Sino pera pagar a'n en Lerroux la infamia d'un batisme d'ilot ab la justicia d'un batisme d'ayga clara y transparent.

Que ab aquesta operació pot rompre l'batisme á un vividor de mal gènere?

Indubtablement. Pero, si ho fa com nosaltres desitjém, pensi l'amich Malagarriga que prestarà un nou y gran servei al partit republicà, retornant la vista y la claretat á alguns individus que encara tenen closos els ulls per las lleganyas de la obcecació.

Las societats obreras de Madrid acaban de comprar per 305,000 pessetas l'aristocràtica morada del Duchi de Béjar, pera convertirla en *Casa del Poble*.

Inútil dir que han fet aquesta operació els obrers ab els seus propis recursos, sense necessitat d'acudir á cap redentor del pueblo que 'ls explotés, y sense deixar darrera seu cap rastre d'inglesos, es á dir: pagant el preu de la venta religiosament.

**

Nosaltres ens felicitém de que l'palau d'un pròcer de l'aristocracia passí á ser l'alberch del poble treballador. ¡A quantas reflexions no dona llach aquesta honrosa conquista! Si tota la forsa que's desperdigia en pura perduda, s'aplique á fins pràctics positius, com el que acaban de realisar els treballadors de Madrid, prompte's modifilaria la trista sort dels fills del treball!

Els obrers catalans, fills d'una terra que per molts conceptes gosa fama de posseir un sentit pràctic, acaban de rebre un exemple d'ahont menos podían esperarlo: de Madrid.

Nosaltres celebrarém com el qui més que sápigam aprofitarlo.

Tractantse d'en Villanueva, diu en Lerroux per defensarse:

«Yo no lo haría si se tratase de mí solo, porque personalmente me considero tan por encima de unos y otros, que me creo autorizado para despreciarlos á todos.»

Pero, home, Lerroux, si tú ja fa temps que has cayut del trono del Paralelo y ets despreciat de tot un poble que en part continúa explotant gràcies á la ignorancia dels que afuixan la mosca á la teva *Casa del Pueblo*.

Indubtablement que tú estás molt per sobre d'aquests infelissos.

Tots els senadors per dret propi, tots els dignatarios del Estat, tots els servents de la Real Casa varen votar la lley dels sucrens.

La major part d'ells no sabían ni de lo que's tractava, per no haver assistit á las sessions, fins qu'en Maura els va enviar á buscar perque votessin.

Ja ho sabém, donchs: per tota aquesta llopadia que ostenta, sense déurela al país, una fracció de representació nacional, en Maura està per damunt de tot, per damunt de la rahó, per damunt de la justicia y per damunt de las conveniencies públicas.

**

¡Abominable comedia!

Si, al cap y al últim, s'ha de fer lo que vol el primer galán, ¡quina necessitat hi ha de sostenir una comparseria tan numerosa y ben retribuida?

A la Solidaritat espanyola li incumbeix cambiarlo tot, erigint sobre las ruïnes de la fecció l'imperi de la realitat.

Els elements oficials van abstinenir-se d'assistir al enterro d'en Benot.

Com que l'efe del partit republicà federal era á la vegada que un sabi eminent, un polítich integerrim y un home honrat y austèr á tota prova, se comprén fins á cert punt l'abstenció dels putxinets de las oligarquías monárquicas.

Al compararse ab l'ilustre difunt hauríen sentit tals fibladas de remordiment que ab molta facilitat se 'ls hauria pogut interrompre la digestió.

Ab ocasió de la Festa major de la ex-vila de Gracia, LA CAMPANA, que no olvidarà may que li deu el seu apellido, desitja als veïns d'aquella barriada salut y humor pera que puguen passar alegrement els seus tres famosos días.

Llegeixo:

«Lerroux ha presentado en el Juzgado del Hospital una demanda de conciliación, por injuria y calumnia, contra D. Mariano San José.»

No es aquest el camí de aclarir certs fets que interessan á la dignitat del partit republicà. Y no es tampoc així com en Lerroux conseguirà substrenys al fallo del tribunal de honor, l'únich en el qual reconeixen competència 'ls republicans, tractantse com se tracta en el cas present, de la depuració del partit.

Ab motiu de las dificultats que oposa el govern central á la continuació de las obras del Port de Cádiz, se celebrá en aquella ciutat un meeting imponent.

Un dels oradors recomaná als reunits que imitessin l'exemple de Catalunya, y ab tal motiu la Solidaritat catalana sigué aclamada ab gran entusiasme per deu mil bocas.

Així, donchs, bé podrém dir que la cosa marxa.

Entre la feyna que fem nosaltres y la que l'govern ens dona feta, cego ha de ser el que no vegi el triomf ràpid de la Solidaritat espanyola.

El diputat Llorens, parlant de 'n *Pernales*, pronunció aquestas frases textuals:

«Me consta que, aconsegüéndole á *Pernales* una persona que le merece á él y á todos respecto, abandonase esa vida y se marchase fuera de Espanya, puesto que bastante capital debe haber ya reunido para passarlo bien en cualquier parte, contestaba que no, y sacaba la cuenta y decia que de cada 1,000 pessetas que robaba, 800 tenia que repartirlas. Es fácil

El mal

—Traginant aquesta carga,
¿cómo voleu que fem may res?

saber quienes son los encubridores y también si en eso está mezclada la política, que hasta este punto llega, y yo creo que el Gobierno acabará con ese bandidaje, que es la deshonra del Gobierno y del país.»

800 pessetas sobre 1,000 representa un 80 per cent just y cabal.

Seguint aquesta proporció bé pot afirmarse que dels lladres d'Espanya, el 80 per cent treballan tranquilament y ab tota seguretat, sense tenir que treure un pam de llengua corrent per las montanyas.

El senador republicà Sr. Suñer y Capdevila troba dificultats pera pendre possessió del càrrec ab que 'l distingiren els electors de la província de Girona, y no perque no reuneixi totas las condicions legals, sino perque 'ls seus bens de fortuna radican al Uruguay, ahont ha residit molts anys. De predominiar aquest criteri se privarà de representació no tan sols als gironins que 'l nombraren, sino als nostres compatriotas de las Repùblicas del Plata, qu'estiman y consideran al Sr. Suñer y Capdevila per lo molt que val y 's mereix.

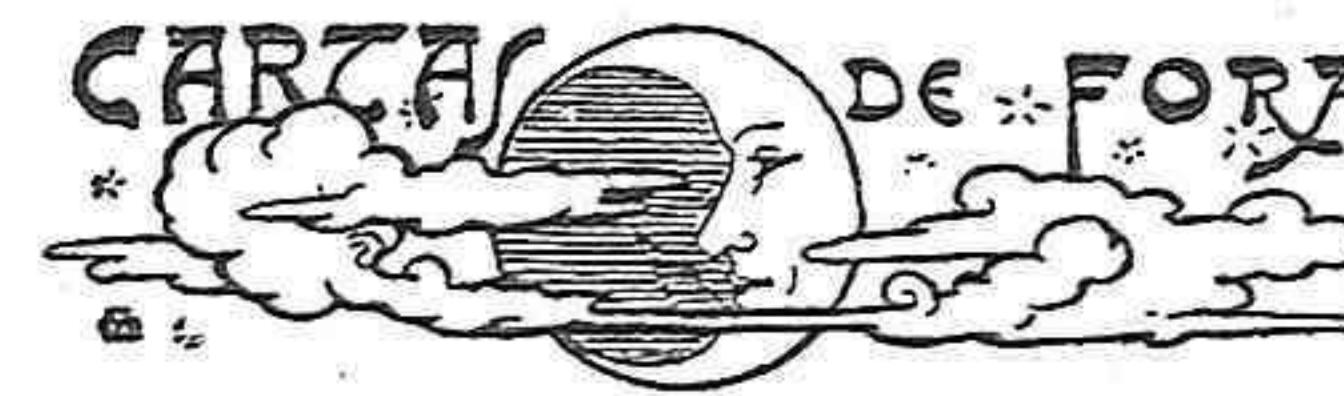
Si 'l Sr. Suñer posseixis á Espanya un molí de mala mort, ab sols similar que li dona 20,000 pessetas de renda seria admés en el Senat, tal com ho feu el Sr. Roure, cacich de la província de Girona. Pero 'ls homes eminents que professan la política com

un ideal, no son tan dignes d'atenció com els aixorts que la practican com un ofici.

La minoria solidaria del Congrés s'aumenta ab un nou diputat: el Sr. Torres Sempol, republicà nacionalista, elegit el passat diumenge, sense contrincant, pel districte de Torroella de Mongri.

El caciquisme pert un tanto y la Solidaritat el guanya.

A pesar de que alguns caciquistas feyan una gran propaganda aconsellant l'abstenció, 'l nou diputat solidari tingue una votació brillantissima, en demonstració de lo molt fondo que la Solidaritat ha ficat las seves arrels en las entranyas del poble català.

CALAFELL, 4 d'agost

Aquest dia un dels personatges més poca-solts de la població aconsellat dels cacichs y confessat dels dos escu-paellas, las emprenyé traïdora y alevosament contra un homrat solidari, fentli una grossa ferida al cap, y tot perque havia anat á votar pel Sr. Carner.

Aquestas escurredisses de caciquets y aquests gats ne-

gres del cossi de las butifofas están preparant un teatre com el de D. Alacandru, pero els solidaris de Calafell y els dels entornos ja 'ls coneixen bé massa á tots ells y saben que son uns manos que si no poden guanyar ab nedat, guanyan á la brut.

Pero iay, pobrets, que al mateix temps no ignoran que se 'ls acosta l' hora de ajeure's á la tomba, y per sempre més!

TORRELLAS DE FOIX, 5 d'agost

El dia 23 d'aquest mes fará un any que la Joventut Republicana Autonomista va organizar una gran festa en honor de D. Josep Zulueta, diputat del districte, de quina festa els caciquets de per aquí varen quedarse avergonyits y reventats. En recordansa d'aquella solennitat ara se 'n prepara un'altra, y els caciquets de referència, el secretari del Ajuntament y uns quants lacayos d'aquest ja començan á donar-se als diables.

Tomad tripita!

Guerra al alcohol

Homes sans, forts y zapats
que os entregueu ab desfici
al alcohol, fatal vici
que os pot convertir ab tarats.

Si veieu el cataclisme
y consecuències fatals
que á cervells clars y cabals
produheix l'alcoholisme,
una cent y mil vegadas

El remey

—Si volém ser grans y lliures,
ens hem d' anar trayent pes.

tals begudas deixariau,
y mes encar si sabieu
poden ser suerificadas,
per la codicia sens freno
d' una part d' industrials
que per fer grans capitals
les fabrican ab veneno.

Lluny l' alcohol de dà aliment
debilitat y dona manias:
sols per certas malalties
s' usa com medicament.

L' alcohol trasmet dolencias
tant físicas com morals,
causant extragos y mals,
embrutint las descendencies.
Ell fà a l' home repugnant
en familia y societat
y anula sa dignitat
fentlo estúpit, denigrant.

L' alcohol, dona deliri,
convertint en criminal
al hòm, que pot durlo al pal,
á un manicomí ó presiri.

Si un borratxo qualevol
te vé al pas, i per el pateix!
Es un màrtir que sofreix
la brutícia del alcohol.

Ajudal sempre ab desfici
sens fer de son estat broma,
y planyal, ja que s' un home
que va dret al precipici.

Tals son donchs las conseqüències
que l' alcohol du ab freqüència
aprobadas per la ciència

y totas las eminencias.
Abaix donchs tot lo adulterat,
y fem guerra als industrials
que per fer grans capitals
matan mitja humanitat.

Així s' explicava un dia
un home de gran retòrica
que a la «Lliga antialcohòlica»
fà molt temps perteneixia,
sens dir que dè copa en copa
tan lo ví y licor usava,
que nit y dia s' troava
borratxo com una sopa.

JOSEPH PLANÀS

DE TEMPORADA

L' altre dia m' ho deya el vicari de... No l' vull
comprometre, pobre home; per alguna cosa
som solidaris.

El tal vicari es un subjecte d' aquells tan
calurosos: gras, roig, sapat, campetxano... Y m' ho deya
rascantse tan aviat el ventre com el sota-barba, somrient
ab franca ingenuitat:

—Jo crech que, així com hi han teatros, cafès y casas
particulars d' estiu, podria haverhi també iglesias vera-

niegas abont els devots fidels hi trobessin tota mena de
comoditats y adelants inherent a la temporada.

—Pero, aném á pams—vareig replicarli jo—és pera l's
feligressos que voldrà els adelants y las comoditats, 6
pera disfrutarlos vosté?

—Ja veurá, nosaltres ens en aprofitaríam, que també
som de carn y ossos com els demés homes.

—Es veritat, y sobre tot vosté veig que es de molta
carn y molt os... Pero els avosos científics y els refinaments
de la moda y del bon viure suposo que estarán re-
nyits ab las doctrinas que vosté predican...

—No li negaré... Pero tampoch convé agafarho tot pel
cantó que crema... y menos al estiu. Ja sab vosté que
avuy en la majoria de las iglesias s' utilisa l' electricitat
pera segons quinás iluminacions, y que la llum Drumont
y fins el cinematógrafo juguen un paper importantissim en
las festas religiosas. ¿Qué de particular tindria, donchs,
que al costat d' aytals innovacions que son puramente de
luxo y fantasia, n' hi vejessim d' altres de caràcter més
pràctic y positiu, veritables mides higièniques regulades
segons el clima existent y l' estació que s' atravessa.

La llògica ab que rahanava sas paraulas aquell tres de
carn (300 tercas ab torna) y lo pintoresch del tipic acabava-
van de ferme interessant el desfogament del calorós sa-
cerdot á qui vaig preguntar per fi:

—¿Quinás innovacions s' hi haurien de fer en els tem-
ples, segons vosté, al arribar l' estiu?

Y clavant un formidable esbufech va explanarme el
seu projecte:

—Miri, en primer lloch, á la porta principal de la iglesia
hi colocaria una cortineta d' aquestas fetas de troelts
de jonch ó de bambou, com las que's veuen regularment
en colmados y xacolaterías; això deixaria passar molt
més l' aire que no 'ls feixuchs cortinatges que acostumem
á posar.

—No està mal ideat, faig jo ab un gest d' assentiment.
Segón esbufech:

—Després, en els confessionaris hi faria posar ventilad-
ors. ¡Uff!... no's pot figurar vosté lo que's pateix allí
dintre. Poch que ho sab el públic, que mentres ell es el
que's confessa nosaltres som els que estem fent la peni-
tència en aquelles torradoras!

Tercer esbufech, y continua:

—Ademés de tot això, faria canviar las cadiras de bo-
ga, que escalfan molt, per butaquetas de rejilla; per quan
havem de sortir als enterros tindrà uns bonets expre-
ssos de jipijapa; en el chor, pels días que havem de cantar
funerals de primera, faria colocar uns balancins automà-
tics en combinació ab un joch de ventalls que ventessin
ben fort.

—¿Y res més?
Quart esbufech.

—A dalt del campanar hi faria fer com una mena de
glorieta voltada d' eura, ab una tauleta al mitj pera te-
nirhi alguna que altra sentada... Las hostias las faria fa-
bricar d' altre modo que no ara: serien una espècie de
cachets llenys de biscuit glacié... L' aigua beneyta de la
pila d' entrar á la porta seria adequada á la temperatura...
casi frappée. Y tot això acompanyat de vanos japonesos
penjats per les parets, ventalls espanta-moscas en forma
de salpachers y... finalment, procurarà que l' escola quan
amanexi las canadellas no's descuides de tirarme un te-
rrósset de glas al ví de dir missa.

—¡Gran pensada!—vaig interrompre al escoltar las
sinceras declaracions del meu amich. Pero vareig afegir-
hi:—¿Y respecte á la indumentaria, qué?

—Home, respecte á la indumentaria... qué li diré jo?...
demanaña que, al menos, á tall de sacerdot hebreu, ens
deixessin anar arremangats fins á genoll.

—Si, y alashoras, pera més frescura, podrián fer els pre-
dictos á dalt de la trona ab els peus ficats á dins d' una
galleda.

—Oh, no... això rey, ja 'ls hi fiquem tot sovint!—me
respongué, al fi, el vicari plié d' ingènuitat, rascantse l'
molsut sota-barba y movent el seu descomunal ventre al
compàs del seu somriure.

JOAQUÍN AYMAMÍ

SECCIÓ OBRERA

NOVA VICTÒRIA DEL PARTIT DEL TRABALL Á INGLATERRA

E s un fet significadíssim pel plet pendent entre
l' capital y l' traball en la política, el de la de-
rrata que per partida doble, en el curt inter-
val de vuit dies, acaba de sofrir el partit li-
beral de Inglaterra, en favor del partit del
Traball. Tal aconteixement, per molts inespe-
rat, de primer antui ha semblat insignificant en la
vida política de la Gran Bretanya, y fins ha passat
casi desapercebut á la atenció dels obrers dels altres
països; pero lo cert y important es que ara dona
bastant que parlar dintre y fora de la nació anglesa.

—El fet es el següent: Haventse efectuar elec-
cions parcials en las circumscripcions de Sarow, en
el comtat de Durban, y en Colne Valley, en el de
Yorkshire, presentaren candidats propis, respectiva-
ment, els socialistas y els liberals. La lluita fou
empenyadíssima y honrada, fins allí ahont arriba
la honradés política, y els liberals, que solían triom-
far sense la menor dificultat en las dues citades cir-
cumscripcions, se sentian empassarre coll avall la
victoria de sos candidats, de la que 'ls feyan grans
bocadas; pero 'ls traballadors, serios, sense ridicu-
lles afectacions, ab la gravetat que imposan las grans
causas sincerament sentidas, ab el valor cívich que
inspira el convenciment del deber cumplert, ab la
confiança en el fruyt que dona sempre la propaga-
da constant d' un ideal de justicia, anavan depositant
els sufragis despreciant las canalescas amenas-
ses que insinuava la burgesia. Y la victoria sigüe
complerta pels dos representants del Traball.

Ningú, apenas, s' havia atrevit á fer la oposició al
partit liberal en aqueixas dues circumscripcions, y
si algú ho havia intentat alguna vegada, ho feu des-
prés de no pocas vacilacions trobantla la més aplastant
cayguda. Henry Campbell Bannerman, capdill del
partit liberal d' Inglaterra, dominava allí ab vo-
luntat plena y indiscutible y 's reya desdenyosa-
ment dels que's proposavan pêndreli 'ls dos puestos... Ara, sir Henry Campbell Bannerman, ja no
riu, ja no riu, né, ara; els socialistas 'ls han fet posar
serio á sir Henry Campbell Bannerman...

Y es que 'ts temps cambian y la burgesia anglesa
tremola; tremola horroritzada veient creixer la ona
da obrera que amenassa engolírsela. Perque si bé
la perdua de dos llochs, considerant el fet en si es-
quètament, no es rahó prou poderosa pera deses-
perar el partit que acaudilla sir Henry Campbell, molt
menos comptant com compta ab una gran majoria
en la Cambra dels Comuns (Parlament), en cambi
dona molt que pensar la nova tendència que arrela
en la opinió pública, la qual, en las próximes elec-
cions podrà oferir tals sorpresas que trastornessin
totalment els plans del partit liberal. ¡Oh! es allò
que deyam: la onada obrera creix amenassadora!

Es general á Inglaterra el convenciment de que la
obra realisada pel govern que presideix sir Henry
Campbell no es la prou apropósito per inspirar á las
massas liberals d' aquell país confiança en l' esde-
venir. No obstant l' abrumadora majoria que en el
Parlament l' ampara, aqueix Gobern no ha lograt
implantar las grans reformas que tenia ofertas: fra-
çassà en el projecte de reorganización d' Irlanda, en
el de education bill (Ley de educació) y per fi tem la
tenàs resistència dels lors. En lo que's refereix als
assumptes interioris d' Inglaterra pot ben dirse que
l' acció del actual Gobern ha sigut completament
nula.

Es per això que l' disgust, la decepció, profonda-

ment sentida, se manifesta envers á una nova orientació política. Y lo més preciosament significatiu es que no pochs elements desertan de las filas del partit liberal per incorporar-se en las del partit del Traball. Aquest es, indubtablement, el partit del porvenir, puig es l'únic que 'n surt beneficiat de las baixas que vé sofrint el dels liberals.

Las baladrejadas que en tots els tons repetian, y las llangotxes que indiscractament feyan els liberals quan las darreras eleccions generals, ara 'ls tornan agres á la gola. Deyan que la majoria liberal era absolutament autònoma, que podia maniobrar sense l'apoyo del partit obrer y del partit irlandès. No obstant y ser certa l'afirmació, las eleccions parciales que acaban de tenir lloc resultan una amarga llisso pel liberals, en virtut d'ella bò y prudent serà que aquests no rebutjin el calor y el contacte dels obrers.

El partit del Traball anglés no es socialista á la manera que ho son els que integran la Organización Internacional Obrera, puig representa, principalment, las *Trades Unions*, —de qual assombrosa associació ens hem ocupat en una de nostres crónicas,— que no s'amparan encare ab el colectivisme; pero lo cert es també que l'element obrer anglés, que avants se feya representar pels liberals, tendeix ará a ferse representar pels diputats obrers, significant tal acció una nova orientació molt conforme ab els principis que informan el credo socialista marxista y molt favorable á la causa del Traball.

Ara, en vista de la recent derrota soferta pel partit liberal anglés, ja 's parla de la necessitat que hi ha de una conjunció de forsas, d'entendres aquest partit ab el partit obrer, com un medi práctich de realitzar las reformas en comú. No sé fins á quin punt tindrán efectivitat tals rumors, encare que jo crech que 'ls obrers sabrán esquivar monstruosas concomitancies com son sempre confondre 'ls interessos del traball ab els dels elements burgesos, per radicals que sigan; pero de no ser axis, de arribar uns y altres á una incomprendible unió, el resultat seria fatal per el partit que avuy goberna Inglaterra, puig el bloc liberal perdria tota aquella parroquia nascuda al calor da la burguesia.

Siga com se vulga, resulta positiu que l'element traballador per tot arreu se treu la són de las orellas procurant intervenir directament y per l'esforç propi en la acció política y aprofitarla per las solucions económicas, que son las que ab més dret s'imposan á la societat. Per tot arreu va adquirir extraordinari relleu la personalitat obrera, menos en Espanya, que en aixó, com en tot, està sempre á tres quarts de quinze, ó no va á l' hora del rellotje de la civilisació y del progrés.

Vergonyosa confessió!

N. BAS Y SOCÍAS

RESPÒSTA.—Hi há en *El Progreso* un carrinçonet que 's fica en lò que 'no entent y que ha necessitat tres días pera replicar al meu article de la setmana passada. Pero al fi, ell ha agafat la aixadeta y ha contestat.. una delicia. M' ha fet l'efecte d'aquells noyets escanyolits que tota la seva gracia consisteix en donar un brinco, fer una pireuta de mico, *abillar* una ganyota y fugir esverats á amagarse darrera de las faldilles de la mama. ¡Qui no riu, allavora!

No 'l coneix pas á n' aquest minyo, —no val la pena, pobret,—pero m' han dit qu'és un nyicris que s'alimenta de merengues y que tot el seu ideal se reduueix á ensalivar pastillas de menta. Diu que una vegada uns bromistas li ficaren d'amagat un troset de bitxo á la sopa, y 'fillets de Deu! si no son amavents á donarli oli la coissidor del bitxo el fá caure en basca. També diuen que no sab de traballar y que al menos se guanya la videta *emborronando cuartillas* y que no hi veu de cap ull vivint entre rrolucionaris, perquè imposan qu'no han de imposar? Ara, diguem, ab un xicot aixís qu'en cas n'ha de fer el qui, com jo, ha doblegat tant ferro ruhen damunt de las enclusas y ha manejet tants malls?

Y si que deu ser un infelis, segóns me diuhen, perque l'horritsa la idea de que hi haja algú que pretinga discutir *nada menos* que ab en Lerroux, ab l'incommensurable Lerroux. Realment, la cosa es grave; pero més grave es que hi haja idòlatras aixís, que no s'emanzipin de lo qu'és fàcil emanciparse.

Es clar que no contesto á las tonterietas que aquest joventut empieza per dissimular la seva planxeta. Qué haig de contestar, sant cristí!

Ni contesto aqueixas ni contestaré las que pugan venir d'aqueix sanguonera municipal. Pero li recomano *muchas circunspección*, que no fassa entramaliaduras, perque aixís com ara no més súha de peus, prou que no haver de suhar d'engunia.

«No veus, caramot, que no està bé que 't fiquis en coses de traballadors?»

B.

UNA IDEA

TOTAS las persecucions contra en Pernales han resultat fins ara completament inútils. En Pernales viu y triomfa; en Pernales prospera y's divorceix. En Pernales s'ha fet rey de les serranias andalusas. La fama de 'n Pernales ha rebassat las fronteras. Únicament per en Pernales se sab en alguns païssos extrangers qu'existix Espanya.

Se contan episodios curiosos de las seves corrieras. Días enrera va trobar en el seu camí á un diputat á Corts y's contentà ab detenirlo, deixantlo anar desseguida baixa la promesa de que li enviaria mil pessetas. El pare de la patria en lloc de cumplir la paraula empenyada, tan bon punt arribà á poblat denuncià al bandoler á las autoritats, las quals llançaren en sa persecució numerosas forsas, com sempre sense resultats. Aquesta falta de delicadesa per part del diputat á Corts mereix un castich, y estic segur qu'en Pernales li aplicarà. Res de ferli un cap nou, ni de cremarli cap llienda. En Pernales esperarà á que vinguin unes novas eleccions, y encare qu'en Maura s'hi empeny, lo qu'és aqueix diputat mal caballer no tornará á ser elegit.

Perque en Pernales, ara mateix s'ha descubert qu'és lo que se'n diu en aquest país una potència política. Te arcades y regidores á la seva disposició,

y conta ademés ab la forsa pública municipal de algunes pobles de aquelles províncies, que en lloc de perseguir-lo l'admiran y'l defensan.

Ultimament un militar retirat va donar á un periodista de Madrid certes informes poch agradables sobre en Pernales. Ben prompte s'hagué de arrepentir de la seva imprudència. Un gran número de convelins del militar constituts en turba van empatarlo en actitud tan amenassadora, que si no cuyaia a refugiarse en un Cassino, l'aventura li hauria costat la vida.

Jo no vull creure lo que s'ha dit respecte á que en Pernales ha enviat una carta á un ilustre advocat, manifestantli, que tenint assegurat un bon pasament per la vellesa, havia pensat retirarse del ofici, proposantse efectuarlo á últims del any corrent. Si això sigüés cert no 'ns quedarián més que quatre mesos y pico de Pernales, posantse's ja deara en situació de plorar y cada dia ab llàgrimas més amargas, aquesta gran desventura nacional. (Tallarse en Pernales la cuhetà! Això ni en bromia. Que ho fassí un torero encare 's pot tolerar, perque darrera del que's retira, desseguida 'n surt un altre; pero en Pernales no ho pot fer, perque de Pernales no n'hi ha cap més.)

* *

Es convenient qu'en Pernales se sacrifici exercint de bandoler mentreli quedí un alé de vida. Ell per las muntanyas y en Maura en la presidència del govern, que més necessita Espanya per la seva glòria?

Jo ja sé qu'en Maura ha de sentirse mortificat cada vegada que considera la seva impotència per acabar ab un home que no'l deixa ser, conforme ell desitjarà, la primera y única gran figura nacional. Pero per això mateix, y en just cástich á la seva vanitat insaciabile, convé qu'en Pernales continui fentli sombra.

No obstant si jo 'm trobés dintre de la pell del Amo Toni, si jo tingüés las facultats omnímodas qu'ell té, si contéss com ell conta ab el concurs incondicional de una majoria parlamentaria, ó deixaria de ser qui soch á acabaria ab en Pernales.

De quina manera? ¿Abocant en persecució de 'n Pernales totes las forsas de mar y terra de la nació? ¿Alsant un sometent general en tot Andalucía? ¿Contractant un empréstit de algunes milions pera posar á preu el cap del bandoler? Jugantme de una bona vegada 't tot pel tot?

Res de això.

¿No saben qué faria? Posar á prova una vegada més els meus poderosos medis parlamentaris: convocar las Corts, lo més prompte possible, pera sotmetre á la deliberació de las mateixas y als votos de las majorias la qüestió Pernales en tota la seva integritat. ¿No es cert que las Corts tot ho poden? Doncs previa una citació formal á 'n Pernales, que de segur no tindrà prou pit per compareixer a discutir lo 's faria votar una proposició de llei decretant la no existència real de 'n Pernales, ab lo qual el bandoler andalús quedaria ben fastidiat.

¿Qué algué alegaria que això no es cert? Tampoc es cert qu'existeix la crisi sucrica, y ab tot apoyantse ab la existència de aquesta crisi en Maura va fer votar la llei dels sucre.

Desenganyinse, sols ab unes Corts com las actuals, qu'estan ceges per en Maura, obheit las seves ordres a ulls cluchs, se poden prendre aqueixas resolucions, que 'ls esperits vulgars no entendràn prou bé; pero que en el fondo venen á resoldre els conflictes nacionals tinguts per insolubles.

* *

Pero si això y tot en Pernales continués fent de las seves, jo Maura li diria:

Mestre: no havent pogut acabar jo ab tu, es natural que siguis tú qui acabis ab mí. Reconech la superioritat de la teva forsa y 'm retro á la vida privada. Tú ets l'única gran home d'Espanya.

P. DEL O.

EL CANTI DE LA PUBILLA

La donzellà surt de casa

ab el seu cantí á la mà.
—Fillets, la filla meva,
tan dematí cap hont vas?
—Vaig á la font d'Algeciras,
hont, com sabeu, s'hi han junyat
els primers senyors d'Europa
per part de féu un sarau.
—Ab senyors no t'hi emboliquis,
que hi podràs pendre mal.
—No sabs que un pobre entre nobles
hi fa sempre mal posat?
—Ay mare, la meva mare,
deixeume anà á divertir!
—Qué voleu que 'm succeheixi?
No paseu ansia per mí.

Ja á la font es arribada.

Els grans senyors, tots galants,
al véurela tan xamosa
li diuen:—Visca la sal!
Ompla 'l cantí y dónans ayqua,
que venintos de tas mans
serà de seguir més fresca.
que á la propia font brollant.
—Ximpla! li crida la mare
desde un turó hont s'ha enfusat;
digals que si volen ayqua
ben á prop tenen el raig.
—Ay mare, la meva mare,
no sé per qué sou així!
Deixaue que jo 's brindi el cantí.
No paseu ansia per mí.

Una vegada tips d'ayqua,
els senyors, ben assentats,
comensan á estudiar el tema
del famosíssim sarau.
—Convidrià fiero al Africa.
—Es el lloc més indicat,
tant per lo bonich del siti
com pels molts dàtils que hi ha.
—Tú també hi vindràs, pubilla.
—No! —dúsa la mare cridant;
ino hi vagis, filleta meva,
que 'volen entubar!

—Ay mare, la meva mare!

Ja 'l coneix jo aquell camí:
altres voltas l' he fet sola;
no paseu ansia per mí.

La xicotxa marxa al Africana
ab els senyors del sarau;
no 'n volgueu més de xabarri
mentres junts van caminant.
Ella es la protagonista.
—Aygua, noya! —El canti ensa!
—A veure si 've aquest trago.
—Qui es l'últim?
—Pubilla, mam!
—Tonta! —li crida sa mare
que 's ha seguit d'amagat:
—T'aconsolas de servirlos,
sols pel gust d'anà al sarau?
—Ay mare, la meva mare,
no sé per qué sou així!
E's ab molt gust que 's serveixo...
—No paseu ansia per mí!

S'ha celebrat la gran festa,
que ha sigut per cert brillant,
mes á la ilusa pubilla
ni han volgut deixarla entrar.
Després d'acabarli l'ayqua
y ab el canti revestant,
li han dit: —Noya, ja estás llesta,
no 't necessitam. ¡Avall!
Ni una trista recompensa,
ni las gràcies... ¡Res!.. Au, au!..

—Ab quin desconsol la pobra
va diuent tot caminant:
—Ay mare, la meva mare,
si en bon' hora us 'gués cregut,
no 'm veuria ara aburrida
y ab el cantíret romput!

C. GUMA

EL RESULTAT

El retorn de la Conferència de la Haya, ahont, molt dignament per cert, ha ostentat la representació del soberà de Gamarussia, el marqués Radoslaw de Tramispold fa la primera visita al seu amo y senyor.

—Vos aquí?

—Això ho sembla, Magestat. —Que potser us extranyen de que, venint del Congrés de la Pau, torni sencer?

El rey se digna deixar escapar una tenue rialleta.
—Quinas coses teniu, Radoslaw!... Pero diqueu-me, ¿com ha anat la Conferència? Ha revestit la solemnitat propia d'aquesta classe de reunions?

Baix aquest aspecte, dupo que ningú tingui res que dirhi. En Nelidoff es un gran president. Aquell ayre de majordom de casa bona! Aquelles patillas, mil voltas més ben cuidadas que 's vostres jardins!... Oh, en Nelidoff!

—A veure, feume'n un relatot tot lo detallat possible. De qué vareu ocuparvos en la primera sessió?

—En la primera?... De res. Els uns varen presentar-nos als altres, els altres van presentar-nos als uns y, omplint aquest delicat tràmit, varem trasladarnos al restaurant.

—Bon comensament. Y en la segona sessió, ¿qué vareu fer?

—Varem parlar llargament de la corbata del delegat d'Austria y de l'hermilla del representant d'Honduras. ¡Quina hermilla, Magestat! ¡Y quina corbata! A n'en Nelidoff, que ja sabeu qu'és un home més serio que un pal de telègrafo, la baba li queya barba avall contemplant aquell monument de la corbateria moderna. Y en quant á l'hermilla, sols us diré que no va haverhi delegat que no demanés al d'Honduras al nom del sastre que l'havia fet, el del fabricant que havia produït la tela y 'l del autor dels botons.

—Ja som á la tercera sessió. De quin assumptu vareu ocuparvos en aquesta?

—De... no recordo... ¡Ah! sí! Varem escoltar un quènto que va contarnos el comissionat portugués. Jo —haig de rendir á Portugal aquest homenatge— jo no hi vist mai al món un home que conti 'ls quèntos ab tanta gràcia com el senyor Taveira-Pinto Cabral de Vasconcellos. L'embaixador anglès va haverse de descordar la trinxà dels pantalons; en Nelidoff se trencava de riure; el senyor Maura, fill del premier d'Espanya, 's caragolava com un mal esperit... Us juro, Magestat, que fou aquella una sessió entretengudissa.

—Endayant, ¿Y la següent?

—Va ser la quarta. Aquesta vaig monopolizarla jo.

—Ah! ¿Sobre qué vareu parlar?

Sobre una infinitat de coses. Els delegats, qu'en el fons son curiosos com una portera, van volgut enterar-se dels usos y costums de Gamarussia y van acribilitar materialment á preguntas. Si aquí hi ha donas guapases, si 'l bacallà va car, á quina edat vacuném les criatures, quants morts fan diariament els tranvias, quin sou tenen els municipials...

—Aneu seguint. Vingué la quinta sessió...

—Aquesta sigüé molt curta. Varem concretar-nos á preguntar al president com havia passat la nit, doncs sabíem per bon conducto que 'l vespre anterior, després de sopar, en Nelidoff havia tingut una mica de migranya.

—Bueno. Desaparecida la migranya de 'n Nelidoff, se celebrà la sessió sexta...

—En efecte. Y darrera d'aquesta, tingué lloc la séptima, y després la octava, y seguidament la novena...

—Pero en fi... ¿y la pau? ¿Quin dia vareu començar á entrar decididament en materia?

El marqués Radoslaw belluga el cap ab ademà negatiu.

—May hi varem entrar, senyor.

—May?..

—Naturalment. Olvidéu vos que las conferències diplomàtiques son unes reunions á las quals els assistents ja hi acudeixen ab el compromís d'ocupar-se de tot, menos de lo que motiva la convocatoria?..

—Es cert, però...

—Tranquiliseuvs, Magestat: las apariencies han

quedat admirablement cubertas. Al tancar-se 'l Congrés, hem firmat un'acta en la qual quedan consign

determinades horas dintre d'un local mal airejat y en actut sedentaria.

Jo l'explicaria molts cosetes que sé y algunas per propia experiéncia, unes dolssas, altres plenas de dolor y algunas molt dramàtiques; de aquelles que 'ls ulls mullan els mocadors, pero me abstinch de ferho per no allargar massa el present escrit, y es per això que resumiré dient que s'ha indispensabla la reorganisació de la Administració pública á fi de simplificar la tramitació y despaix dels dife-rents assumptos qu'en la forma en qu'està desorgani-sada ayuy, no es possible complaire las exigencias del públich administratiu tal y com té dret. Ja sé de sobras lo que dirán algunes que han tingut de intervenir en las oficinas públicas: que 'ls empleats son uns *murris*, uns *dropys* y que ademés se *rifan* al públich, fentí perdre l'temps en anadas y vingudas sense que tinguin prompte resolució certas qüestions que per sa poca importancia podrian ser solventadas casi instantàneamente, y que ho fan perque 'ls hi... ¡Alto, senyors! ¡Prou! No hi ha lo que vostés suposen. Els funcionaris públichs ni son murris, ni dropys, ni s'han proposat mai rifarse á cap dels seus administratius. Ets qui mereixen aquests calificatius son en tot cas els que no escoltan las queixas dels seus subordinats y's fican á la butxaca cada mes quantiosas sumas en calitat de cessantia, per haver desempenyat el càrrec de ministre sols algunas horas; son els que permeten, mentres ells cobran sense traballar, que 'ls pobres *obrers de levita* 's virgin obligats á fer *miracles* ab el degradant sou que percebeixen, que ab prou feynas li basta pera comprar pá.

Donguis al funcionari un haver prudencial pera viure decentment y que no siga inferior á 1,500 pesetas al any, qu'es la suma mínima que's necessita ayuy dia tal com se troben encarts els cometibles de primera necessitat, no se l'reventi ab traslados venjanços pagats de sa butxaca, assegúri-seli un pervidre sempre que compleixi sa obligació y jo 'ls prometo que 'l problema quedará resolt; el públich estarà ben servit y prompte no hi haurá *negociacions*.

Els nostres diputats y senadors aquests dies han rebut no pocas cartas dels empleats del Estat demanantlosi protecció y justicia, y no dupto pas de que la obtindrán, per quant al discutir-se els nous pressupostos poden presentar las esmenas que creguin convenientes á las necessitats del país y dels que administran els seus interessos.

Se imposa una revolució administrativa, y aquesta únicament pot portarla á terme una minoria potenta com la de la Solidaritat unita á la verdadera de Unió republicana, que tenen la gran forsa y 'l prestigi inmens que dona la legitimitat de la seva representació.

J. S. C.

El castanyer del Marroch

Fn l'inmens imperi que á Aláh rendeix fervorós culte hi ha, simbol de las sevas tradicions y de las sevas bellesas, un castanyer magnífich.

Y si 'l castanyer es magnífich, calculeu lo que serán las castanyas. No hi ha extranger que al passar per sota la copa del arbre nacional no exclami, contemplant ab codicia el seu fruyt esplendit:

—Hermosas castanyas!... ¡Ay, qui pogués menjarselas!

Pero ningú s'atreveix á allargar la mà. ¡Es tan vilat l'arbre y 'ls moros gastan tan malas pussas!...

Un dia un espanyol, més decidit ó més inconscient que 'ls démons extrangers que per allí transitan, s'atura davant del castanyer, carregat en aquella ocasió de grosses y madures castanyas.

—¡Qué dimontrial!—diu:—¡Y si n'arenques algunes...? ¿Qué pot succeir? ¡Que 'm punxi las mans ó que algún d'aquests fanátichs que rodan per aquí m' armi un escàndol!... Nada... Qui no s'arrisca no pista... Hi ha que tastar el fruyt d'aquest arbre maravellós...

Y sense pensar'shi més, s'enfila al famós castanyer del Marroch y comensa á arrencar castanyas y á tirarlas á terra.

En aquell moment passa un francés que encantat ab las castanyas allí escampadas y veient al espanyol baixant del arbre, el saluda amablement y li pregunta:

—¿Qué pensu ferne ara?

—Menjármelas.

—Torradas, naturalment.

—Es com resultan més bonas.

—Si no us ha de saber mal, us ajudaré á to-rrarlas.

—Al contrari, molt honor me feu accompanyant-me. Quedeu oficialment convidat á la gran castanyaada.

Els dos, que 'n podríam dir amichs, encenen una petita foguera y comensan á pelar castanyas y á tirarlas al caliu.

Ments van fent la feyna, enrahanon.

—Repareu els moros cóm ens miran?—diu l'espanyol.

—No 'n feu cabal. Si tan impertinents se mos-tran, aquí tinch un fusell que convens al més testarut.

Y segueixen tirant al caliu las castanyas, que de tant en tant espeternegan.

—Sembla que serán de primera.

—Superiors.

—Mireu quin goig fan entre las brasas!..

—Y que per mí ja estan á punt.

—Sens dupte. ¿Qui las treu del foix ara?

—Es cert!... Aquesta es la operació més *cremadora*...

—Y guayteu, precisament ara 'ls moros s'acosten ab la caritativa intenció de desbordarnos...

—Cal que 'ns apressurém: Ja veureu... Agafeu el fusell y planteu-lo cara. Mentre tant, jo aniré retirant las castanyas del caliu.

Aixis ho fan. L'espanyol empunya l'arma y en tant ell manté á ratlla als moros que ab intencions

no gayre pacíficas van acostantse, el francés tren valerosament las castanyas del foix.

Pero, —admirable oportunitat de la gent británica!— tot just las acaba de treure, apareix un inglés.

—¡A punt arribó!— exclama l'hóme, tan ben provehit de dents com escàs d'escrupols.

Y mentrels els altres dos amichs s'enredan ab els moros, que resultant s'han acostat al castanyer á pesar del fusell que ab insistencia els apunta, l'inglés, tranquil, descansat, movent las barras ab olímpica calma, va menjantse las castanyas que l'espanyol ha arrencat del arbre y 'l francés ha tret del foix.

FANTÁSTICH

Pa y escolas, fa falta

Egran Victor Hugo, plenant à Jesucrist, ha dit: «Ensenyar es més positiu que castigar.» Y després, ha agregat de la propia cultura: «Ab el sou que Fransa destina als butxins, n'hi hauria prou pera sostener tres cents mestres d'estudi.»

No sé si aquesta proporció podria ser aplicada al poble espanyol, africanament inclinat al *ejemplar castigo*; pero de totes maneres, la xifra detallada dels beneficis que produhí el mètode de que's declaran partidaris el Mèrtir sublim y 'l gran romàntich, no la considero absolutament indispensable, ni tan solament precisa, pera que se sumin á la propagació de tan hermosa teoria els cors homrats y las intel·gencias generosas.

Es positivament cert, no hi ha que donarhi voltas, que ensenyar es infinitament més práctich que castigar, y ho es també considerada la qüestió únicament desde l'punkt de vista del bon gust.

Prescindint de la interminable serie de consideracions á que's presta la figura del animal de dos peus, dit home, que agarrotar impunemente á un'altra pobra bestia que la dura llei ha coloçat en sas mans, y la del brut, que forada la pell de son semblant, ningú s'atreverà á negar lo horriblement antípatic que resulta 'l quadro que té per fondo las parets d'una presó, al mitj de qual pati s'aixeca un patibul, damunt del que s'hi practica un crimi legal davant de la passiva curiositat d'una munió d'hommes, ó la tela que té per assumptu un brutal assassinat ab totes las agravants de la llei.

Abduïdas coses estan, renyides ab la estética; en qualsevol d'ellas s'hi nota la repugnacia d'una malifeta; aquella repulsió que ofereix la violència; la ira que produheix sempre l'heure efectuarse una ussurpicació.

Y és natural; en qualsevol dels cassos se roba un dret; ni l'individuo ni 'l còdich poden, en justicia, apoderar-se de lo que no 'ls pertany. Ja sé que això es molt vell, que s'ha dit, á dotzenes de vegades avants d'ara; pero la gent deu ser sorda, no ho ha escoltat ó no ho ha comprès prou bé, puig que no 'n ha fet gens de cas, á pesar de la veritat axiomàtica que tanca, y cal repetirlo ab fé d'apòstol y ab la tossuderia del convenit fins á lograr que lo que ayuy se considera un esbarjo de la lírica constitueixi un precepte del décalech de la humanitat.

¿Que això es sentimentalisme? No ho nego en absolut, pero sí que afirmo que no es aquell sentimentalisme ridícul dels benaveturats. Com home, tinch las meves passions, que son producte de la sanch, y 'm sembla quimèrich l'idealisme; pero quan se viu entre una societat tan inmoralizada com la nostra, que pensa en corregir el mal fent mal, s'imposa somoure un xich las cordas de la sensibilitat. Las revolucions entranyen un ideal de relativa bellesa, y sentiments de bellesa s'han de inculcar al proletariat perque realisi la revolució social, ab tota justícia y ab tota grandesa de miras.

Ni en l'agarratament, ni en l'assassinat hi ha bellesa, ni justicia, ni res que puga satisfair al artista ó al pensador. Per això l'obrer, que, com á nervi qu'es de la societat deu haver de possedir abduïdas qualitats, ha de humanizar las lleys.

L'assassinat y la pena del Talió son dues enfermetats que precisa arrancar de soca y arrel; ademés d'exigirlo 'l sentiment del bé, ho imposan la rabó y l'esperit de justicia.

Y pera curar aqueixas malaltias no hi ha més que un recurs: alimentar els organismes y iluminar los cervells; donar pa als estomachs y ilustració á las intel·ligencies; declarar la guerra á mort á la anemia y privar el pas á la ignorància; enriquir la sanch y facilitar el desenrotollo de les ideas; fer de la bestia una criatura intelligent, y demostrar que, després dels sigles que 'l món porta d'existència, la humanitat no necesita menjars las entrañas entre si pera saber lo que es alinent, com succeixia en temps del rey Néron, el fundador de Babilonia, y que, després d'una lluita incessant de tants mils anys, l'home té sobradament guanyat el dret de conéixer en qué consisteix el cumpliment de la seva missió.

Repeticions que ignoro si la proporció establecida pel gran Victor Hugo es aplicable á Espanya; però insisteixo en que per acabar ab la antiquada existència del butxi y ab els crims que semblan innats en la condició de la rassa, especialment entre 'ls miserables, se fa necessari tenir á discrecio dues coses: pa y escolas.

Y siara algú m' preguntava á qué venen las presents reflexions, contestaria que... á res, que son un desitji pueril d'erudit, inspirat per la situació dels autors de las repetidas salvatjades que han aterro-sat á Barcelona, ja presos, segons diuen.

B. y S.

En la matinada de ahir, divendres, el propietari de LA CAMPANA DE GRACIA, D. Antoni López, sofri l'inmés dolor de veure morir al seu tendre fillet Enrich.

Devant de una tan terrible desgracia no hi caben més atenuants que 'ls que proporciona l'afecte sincer. Rebi donchs nostre entranyable amich el profund testimoni de nostre condol.

arcade de Lleyda, qu'es un caciquista dels més farrenys, tracta de prohibir que's balli la sardana en alguns carrers d'aquella capital.

Pero, tant es que risqui com que rasqui, el poble la vol, y el poble la ballarà. Sobre tot la sardana solidaria, qu'es la més hermosa, perque en ella's donan las mans y's mouhen al mateix compás els homes de totes las opinions. En ella als cacichs els batien el pols. De manera que, sense ells volguer-hi ni pensar-hi, el cap buyt dels arquells de R. O. serà veix de tamborino.

Vagin llegint:

Càdiz, 3.—El canóner *Infanta Isabel* ha suspendido su salida para Tanger, por tener importantes averías en las calderas.

Està alistándose el canóner *Maria de Molina*, pero también tiene que reparar averías en la caldera.

Tampoco puede ir a Casa Blanca el canóner *Alvaro de Bazán*, porque también está reparando averías en Santa Cruz de Tenerife.

Encare que'l telegrama no ho expressa, es de creure que las averías del *D. Alvaro* son també á las calderas.

Qualsevol diria que á n' aquests barcos els hi succeeix lo que á certs individuos que no's distingeixen per la seva sanch freda.

Aixís que arriba un cas de compromís tenen mal de ventre.

Una anécdota inglesa, contada pel picaresch Mack Twain:

Un soldat, en un camp de batalla, s'adona d'un dels seus companys extès á terra.

—Acosta't, amich meu,—li diu aquest,—una granada se m' acaba d'emportar la cama. ¿Vols portarme á l'ambulància?

—Ab molt gust,—respon el soldat. Y se'l carrega sobre las espaldas.

Durant el camí continúan plovent granades y bombas, y un d'aquests projectils se'n emporta el cap del ferit sense que 'l soldat conductor se'n adongui.

En això passa un oficial.

—¿Qué fas, ximplet?—Te creus si els moments actuals son propis pera entretenir-se transportant cadavres?

—Pero no es pas mort. No ha perdut més que la cama.

—La cama y el cap... O sino, mira'!

Llavora el soldat descarrega el cos, y contemplant ab estupor lo que resta del ferit, exclama:

—Ayay, jy es veritat! No té cap. ¡Y no obstant ell m'havia dit que era no més la cama lo que li faltava! ¿Com podia dirm'ho si no tenía cap?

Els frangs van pujant, pujant cada dia, y l'Osma tranquil y més content que may, contempla el desastre que aquesta puja produheix en el comers y en el consum.

No ho extranyin.

Si els genyous se diu que miran contra el govern, els que miran contra el pais ¿qué son?

Cegos incurables.

Aixis es l'Osma. ¡Horroritz pensar que un cego com l'Osma es el lassarillo que ha pres l'Amo Toni, encare més cego qu'ell, pero ferse guiar á través del camp de la Hisenda, ple d'escabrositats y trencacollcs!

Aquell trosset de *cacho escanyolit*, continúa lladrant desde la enfermeria progresserà.

Ben segur que la seva familia ignora l'ofici á que's dedica el deixeble de D. Alfred Calderón.

Mirin que abandonar el *santo lugar* per anar á parar, á les seves bellesas, á la quadrilla del Peu de la Creu!

¿Qué dirán aquells *baturrilllos* del teu poble, infeliz, pobre, desgraciat y malalt?

¡Vaya, home petit, pensa que tens de morir y que no es prudent olvidar els bons concells que 't davan á casa teva!

Llegeixo en un periódich estranger:

«Dias enrera el Czar rebé la visita d'un camperol de Radova, nomenat Francisco Kavass, qui li feu present d'un grandios relotge, qual quadrant me deix un metro d'altura per cinquanta centímetres d'ampliaria.

El relotge marca els segons, els minuts, las hores, els dies, els mesos, las fases de la lluna, la sortida y la posta del sol, la duració dels dies y de las nits, els anys comuns y els bisbisses y la rotació de la terra alrededor del sol, podent marcar per espai de 400 días.

—L'autor d'aquest relotge va esmertsar sis anys en la seva construcció.

Tenint la intenció de regalarlo al Czar, el pacient constructor d'aquest curios relotge va sufriร una omisió lamentable.

La qüestió del Marroch

—Apa, entra.

—Poch á poch, mestre: avans d' embarcarme, vull saber ahont vaig.

de las més xamoses es
y qu' els ulls que posseixeo
son de debò dos estels
que enamoran y enlluernan
á qui mirarsen pretent.
—Si es que no t' diu altra cosa,
noya, pòts deixarlo en sech
perquè avuy ja tots els joves
diuhen casi lo mateix
y may prenen la molestia,
si gens de molestia n' es,
d' arribar á casa d' ella...
—Mareta meva, ell també
 vindrà á casa y aquest vespre,
 puig m' ha dit ben seriatí
 que volrà veure al pare
 per quelcom que li convé.
—Així, noya, es altre cosa
 y' s' pot escoltar molt més,
 perquè segur que á ton pare
 parlarà del casament.
—Ay, mareta, aixó no ho pensis,
 puig aquí sols vindrà ell
 perquè li presteu vint duros
 al sis per cent d' interés.

PEP DEL PI

TELEGRAMA
IRENE VINA.
D. R.

Formar ab aquestas lletras combinadas, el títol d' una ópera molt coneguda y' l' nom de son autor.

M. GERMAIN LACAI

ROMBO

1.ª ratlla: consonant; 2.ª: licor; 3.ª: carrer de Barcelo-

na; 4.ª: id. id. id.; 5.ª: planta medicinal; 6.ª: planta, y
7.ª: vocal.

MOKA SOKA Y C.ª
ANAGRAMA

Pel carrer de Tot passavan
una gran colla de tot,
que total de cap estavan;
puig á tothom insultavan
armant un gran esbalot.

TRES CALANDRIS DE MASNOU

LOGÓGRIFO NUMÉRIC

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.—Ofici artístich.
4 0 6 2 6 9 7 2 8.—De lo que, quasi, sempre s' mor.
1 5 3 4 5 3 0 3.—Lo que s' fa quan s' es vell.
4 0 9 2 6 0 8.—En els llits.
3 0 9 5 6 7.—Bestieta.
4 5 6 0 8.—Carrer de Barcelona.
8 2 6 0.—Apellido.
5 6 7.—Such de fruyt.
6 2.—Nota musical.
9.—Consonant.

MR. GERMAIN LACAI

CONVERSA

—Joaquim vols venir á casament?
—¿Qui's casa?
—La germana de 'n Magí.
—¿La Rosari?
—Sí.
—¿Ab qui's casa?
—Rumia que ho hem dit entre els dos.

A. Q. R.

GEROGLIFICH

A S T R E
I D A
R I T A
T
K T
A N A

JOSEPH GORINA ROCA

CORRESPONDENCIA

Caballers: Eduardillo Sal-ló, Un qu' estima á una Maria, Enrich Bonagarriga (a) Suat, Un que té 18 anys y festaja, y Dionís Mau: No'ns hi arrisquem.

Caballers: Un borni de un ull, Coll de Clau, R. A. (a) Pau de las Calsas Curtas, Un infels y R. Baselga: Bueno. Caballer: El comte de la Verola: La engrana que m' envia no me la he poguda empassar. No'ns hi podém entretener en corregint traballs inesmenables. —Muley Araff: Donchs, miri, nosaltres també ab molt franguesa lí dihém això no vá. —Ricart Pedrerol Miranda: Aquest gènero després de 'n Vilanova no l' ha fet ningú més; y es una profanació posar els dits. La poesia tampoch vā. —S. G. (fill): S' estima l' atenció. —Joseph Monclús: No tanca cap novetat. —F. P. Valdés: Potser vají la cantarella... pero arreglada. —Un ganxet: Es brut, però, en canvi, no es nou. —Emili Leon Pida: Son incorrectes... y no m' fassí dir per què. —Un adroguer: Vol que li pубliqui... Allá va!

POESIA

Era un dia delicios
Y en un camp tot flureixat
Cuan me quedare parat

En un rostre molt hermos.
N'astabé tot calorós
Cuan li diguere despreocupat
Noye V. me à estimat
En el ayn mil noncents dós.
Y elle me cuntestá
Deurá ser aquell animal
Que al vaix àver de deixá,
Per no poguerli comprá un roncal
Y lo li digué n' om fasí recurdá
Auell temps tan històrial.

Pero ara no hi torni, que no n' hi publicarem cap més. —J. F. M.: No'ns acaban de satisfer. —R. A. (a) Pau de las Calsas Curtas: Els versos de la seva *puasta* estan molt mal acanats. Vaji contant ab els dits las silbas de cada ratlla, y' m' donará la rahó. —J. Torner (Santiago de Cuba): Si això easí es una novelia... Ademés, que crech que no interessaria prou. —Un banyista: L' un no vá, per atrevit; y l' altre no vá, per manso. —F. F. y R.: Mercés, y salut! —S. B.: Rebut y agrabit. —Aguilera: Lo mateix li dich. —E. A.: Gracias per l' envío. —El Sabaté: Aixó no es dir res. S' han d' explicar fets concrets y d' importància, inspirantse sempre en la veritat y la justicia. —P. S. D. (Calella): Vosté'n respon de tot això?... Vingan dats y documents ab noms y apellidos y la cedula correspondent.

Impremta LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch Lorilleux y C.ª

ATENCIÓ, MOLTA ATENCIÓ!

**Ab ocasió del seu segon MILENAR
LA CAMPANA DE GRACIA
prepara un espléndit Número 2,000**